

Töysän autokoulun kevennetyn C1 ja C1E luokkien kuljettajaopetuksen kokeilu

Kokeilun väliraportti

Lokakuu 2017

Mika Hatakka

Tutkimus ja Koulutus Humaani Oy

Sisältö

Aineisto.....	3
Tutkintopaikat ja kokelaiden määrä.....	3
Kokelaiden ikä ja sukupuoli	4
Opetuksen määrä ja tutkintomenestys	4
Ajokokeen vastaanottajan arviot suorituksesta.....	6
Ajokokeen vastaanottajan määrittelemät kehittämiskohteet	9
Johtopäätökset	9
(Liite 1 sivut 10-12)	

Aineisto

Kokeilun seurantalutkimuksen tarkoituksena oli vertailla aiemman pidemmän koulutuksen saaneiden ja kevennetyn koulutuksen saaneiden C1 ja C1E ajokorttiluokkien kokeilaiden teoria- ja ajotuntimääriä ja tutkintomenestystä. Suoranainen vertaaminen ei kuitenkaan onnistunut, koska vertailuryhmän kerääminen osoittautui mahdottomaksi. Takautuvasti ei oppilaiden opetus- ja tutkintotodistuksia ollut saatavissa, eikä oppilaita myöskään ilmaantunut pidempään opetukseen keväällä 2017. Tästä syystä raportissa kuvaillaan vain kevennetyn opetuksen suorittaneiden opetusmääriä ja tutkintomenestystä. Lisäksi vertaillaan Liikenteen turvallisuusviraston tilastojen avulla ensimmäisellä kerralla ennen kokeilun alkua ajokokeen läpäisseiden osuutta kokeiluryhmän vastaavaan osuuteen.

Aineiston keräämistä jatketaan vielä talvella 2018, jolloin voidaan ryhmäkokojen kasvaessa vertailla eri-ikäisten ja myös eri tutkintopaikkakuntien välisiä eroja.

Tutkintopaikat ja kokeilaiden määrä

Opetus- ja tutkintotodistuksia saatiin yhteensä 11 tutkintopaikalta. Kaikkiaan tutkintoja oli kokeiluaineistossa suoritettu 275, joista 141 oli C1 ja 134 C1E tutkintoja (taulukko 1).

Taulukko 1. Aineiston tutkintopaikat ja tutkintomäärät

	C1	C1E	Yhteensä
Espoo	32	26	58
Rovaniemi	9	25	34
Jyväskylä	15	16	31
Seinäjoki	14	13	27
Kokkola	14	9	23
Tornio	10	12	22
Hämeenlinna	9	13	22
Mikkeli	9	4	13
Kouvola	9	4	13
Vaasa	5	6	11
Vantaa	5	3	8
Pori	5	2	7
Lahti	5	1	6
Kaikki yhteensä	141	134	275

Kokelaiden ikä ja sukupuoli

C1 ja C1E tutkintojen suorittajista oli suurin osa miehiä. Naiset suorittivat C1 korteista 31% ja C1E korteista vain 9% (taulukko 2). Kokeiluryhmän miehet olivat vanhempia kuin naiset. Miesten keski-ikä oli 37 vuotta ja naisten 32 vuotta.

Taulukko 2. Suoritetut tutkinnon luokan ja sukupuolen mukaan.

Suoritetut tutkinnot	
C1	141
Mies	97
Nainen	44
C1E	134
Mies	122
Nainen	12
Kaikki yhteensä	275

Opetuksen määrä ja tutkintomenestys

Voimassa olevan opetussuunnitelman mukaan jos oppilaalla on vähintään B-luokan ajo-oikeus, opetusta on C1 luokassa yhdeksän teorituntia, viisi ajo-opetustuntia ja 25 minuuttia kuorman varmistamiseen liittyviä harjoituksia

Jos kokelaalla on vähintään C1 luokan ajo-oikeus opetusta vaaditaan kahdeksan teorituntia, kymmenen ajo-opetustuntia ja 25 minuuttia kuorman varmistamiseen liittyviä harjoituksia.

Kaikki kokelaat olivat menneet ensimmäiseen tutkintoon kokeiluluvan mahdollistamalla minimiopetusmäärillä. C1 luokassa kaksi teorituntia ja kolme ajotuntia ja C1E luokassa kolme teoria- ja ajotuntia. Hyväksymisprosentit olivat erittäin korkeita. Koko aineistossa oli vain 16 kokelasta, jotka joutuivat uusimaan ajokokeen. Kokonaisuutena hyväksymisprosentti oli 94,2. C1 luokassa hieman matalampi ja C1E luokassa hieman korkeampi (taulukko 3).

Taulukko 3. Ajokokeen hyväksymisprosentit ajokorttiluokittain

Hyväksyttyjä 1. kerralla		
C1	C1E	Kaikki
93,6	94,8	94,2

Ennen kokeilun alkua hyväksymisprosentit ovat olleet Liikenteen turvallisuusviraston tilaston mukaan C1 luokassa jokseenkin samalla tasolla kuin kevennetyn opetuksen saaneilla (Taulukko 4). C1E luokassa kevennetyn opetuksen saaneiden hyväksymisprosentit olivat 2-3 prosenttiyksikköä matalammat.

Taulukko 4. Ajokokeen hyväksymisprosentit viime vuosina.

Hyväksyttyjä 1. kerralla		
	C1	C1E
2015	94	97
2016	93	97
2017 alku	94	96

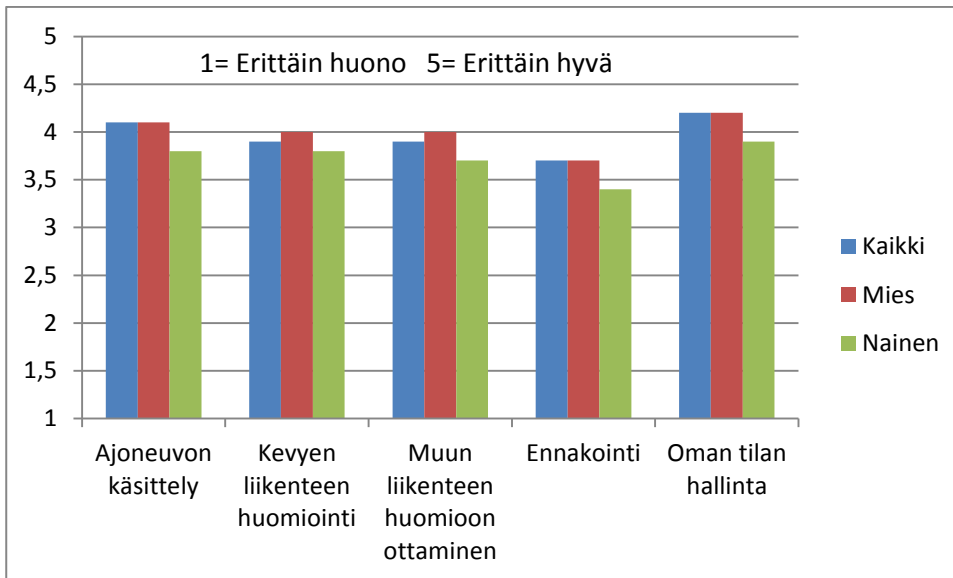
Miehillä molempien tutkintojen yhteenlaskettu hyväksymisprosentti ensiyrityksellä oli 94,1 ja naisilla 94,6.

Hylättyjen 16 kokeen seurauksena oli määrätty lisäopetusta vain hyvin vähän. Yksi tunti lisäopetusta oli määrätty 11 kokelaalle, kaksi tuntia neljälle ja yhdelle ei määrätty lainkaan lisäopetusta.

Tietopuolisen kokeen tulokset oli toimitettu vain osalle kokelaista, joten niitä ei analysoitu. Tietopuolisen kokeen hyväksymisprosentti on Liikenteen turvallisuusviraston tilaston mukaan vaihdellut viime vuosina 97 ja 98 prosentin välillä. Vuoden 2017 syyskuun loppuun mennessä sekä C1 että C1E tietopuolisten kokeiden hyväksymisprosentti oli 98.

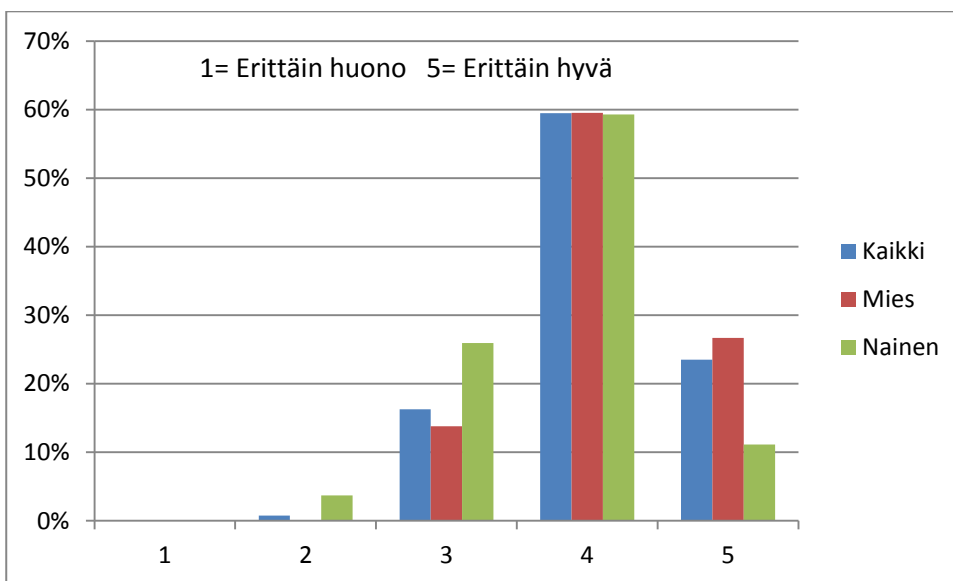
Ajokokeen vastaanottajan arviot suorituksesta.

Ajokokeen vastaanottajat olivat arvioineet kokelaiden suoritusten osa-alueet varsin hyviksi. Heikoin osa-alue oli ennakointi ja paras oman tilan hallinta. Naiset olivat saaneet kautta linjan heikompia arvioita kuin miehet.

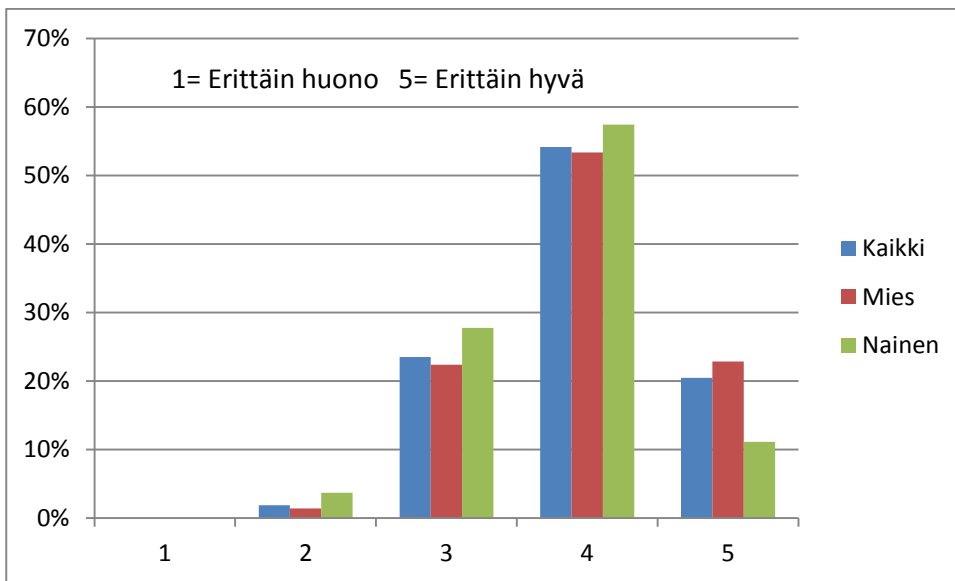


Kuva 1. Ajokokeen vastaanottajan arviot kokelaan suorituksen eri osa-alueista. Keskiarvot.

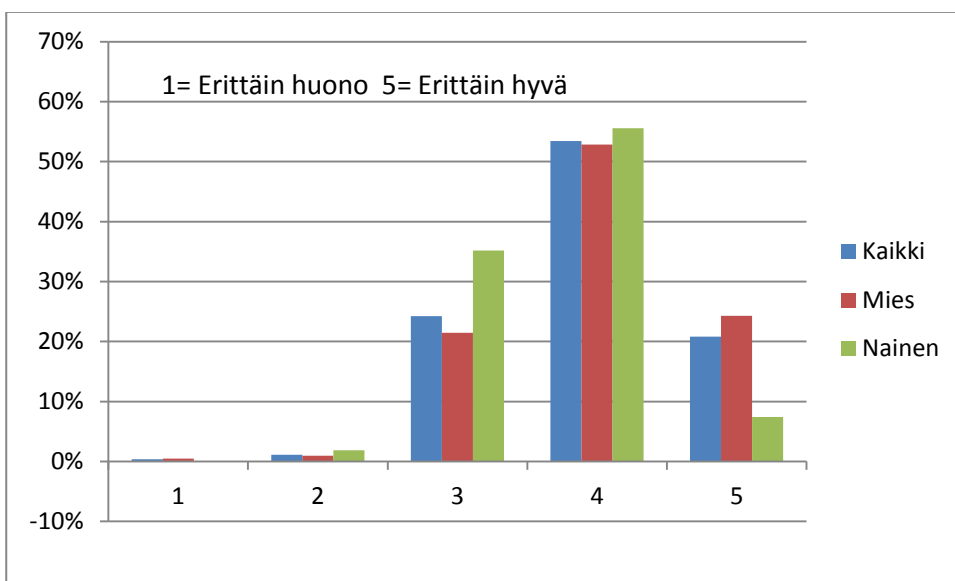
Kuvissa 2-6 on lisäksi esitetty kokeen vastaanottajien arvioiden jakaumat osa-alueittain. Erityisesti ennakkoinnin arvioinnin muista poikkeava jakauma on selvästi havaittavissa samoin kuin naisten kautta linjan heikommät arviot.



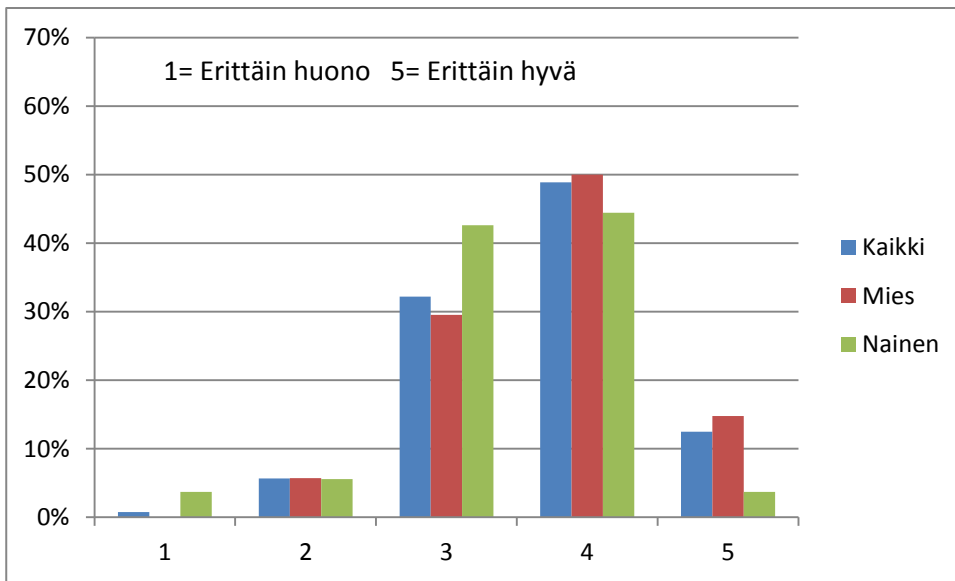
Kuva 2. Ajokokeen vastaanottajan arviot kokelaiden ajoneuvon käsittelystä



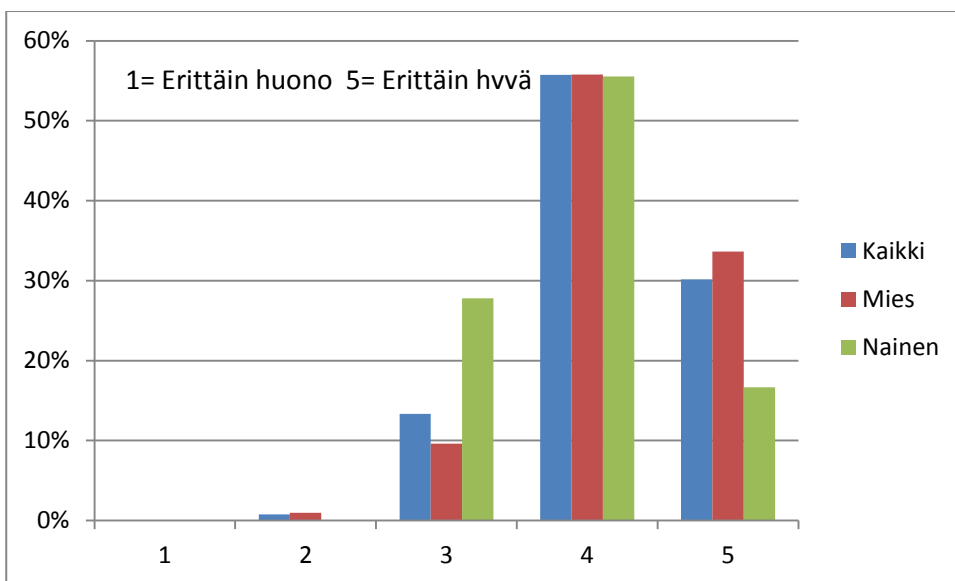
Kuva 3. Ajokokeen vastaanottajan arviot kokelaiden kevyen liikenteen huomioinnista



Kuva 4. Ajokokeen vastaanottajan arviot kokelaiden muun liikenteen huomioinnista



Kuva 5. Ajokokeen vastaanottajan arviot kokelaiden ennakointitaidosta



Kuva 6. Ajokokeen vastaanottajan arviot kokelaiden oman tilan hallinnasta

Ajokokeen vastaanottajan määrittelemät kehittämiskohteet

Tutkinnon vastaanottajat olivat määritelleet kehittämiskohteita 148 kokelaalle, eli 53 prosentille.

Kehittämiskohteet luokiteltiin ja luokkien koko on esitetty taulukossa 5. Kehittämiskohteet on listattu sanatarkasti luokittain liitteessä 1. Neljäsosa kehittämiskohteista oli määritelty yleisellä tasolla ennakoinnin kehittämisen tarpeeksi. Lisäksi 10 % kehittämiskohteista oli yleistä positiivista palautetta kuljettajalle.

Taulukko 5. Ajokokeen vastaanottajan määrittelemät kehittämiskohteet.

	Lkm	%
Yleinen ennakointi	36	24,32 %
Positiivinen palaute	15	10,14 %
Nopeuteen liittyvät ohjeet	14	9,46 %
Merkinannot	12	8,11 %
Ajoneuvon käsittely ja liikeradat	11	7,43 %
Taloudellisen ajon ohjeet	10	6,76 %
Tarkennettu ennakointiohje	9	6,08 %
Peilien käyttö ja katveiden tarkistus	9	6,08 %
Kevyen liikenteen huomiointi	8	5,41 %
Havainnointi ja arviointi	5	3,38 %
Liikenteen ohjaus	5	3,38 %
Ajolinjat	4	2,70 %
Muun liikenteen huomiointi	3	2,03 %
Muut ohjeet	7	4,73 %
148	100	

Johtopäätökset

Tuloksen mukaan vaadittavien opetustuntimäärien radikaali vähentäminen ei ole ratkaisevasti heikentänyt ajokoemenestystä. C1E luokassa tosin kokeiluryhmän hyväksymisprosentit ensimmäisellä yrittämällä olivat 2-3 prosenttiyksikköä matalampia kuin ne ovat olleet ennen kokeilua.

Hylättyjä ajokokeita oli aineistossa hyvin vähän ja näilläkin lisäajotunteja oli määrätty korkeintaan kaksi. C1 ja C1E luokan ajokorttien suorittaminen on ollut kokeilumallin mukaisesti selvästi edullisempaa kuin voimassa olevan opetussuunnitelman mukaan.

Ajokokeen vastaanottajien arvioiden mukaan selvästi heikoin osa kokelaiden osaamisessa oli ennakointitaito. Tämä on siinä mielessä huolestuttavaa, että suurin osa kuljettajista oli todennäköisesti kokeneita.

Tulosten pohjalta voidaan kysyä, onko kuljettajantutkinnon vaatimustaso riittävä jos näin suuri opetuksen vähentäminen ei juurikaan vaikuta tutkinnosta selviytymiseen. Toisaalta tässä tutkimuksessa ei ole selvitetty esimerkiksi kokelaiden käyttämää aikaa itseopiskeluun.

Liite 1. Ajokokeen vastaanottajan esittämät kehityskohteet ryhmittäin 1/3

Yleinen ennakointi 24,32 %

36xEnnakointi

Etsi mahdollisia yllättäviä asioita

Ennakointi/oma toiminta/päätökset

Positiivinen palaute 10,14 %

3 X Ajoa vaan

2 X Hyvä suoritus

2 X Hyvää ajamista

2 X Ajamaan

Hyvä ennakoiva kuljettaja

Ei muuta kuin ajamaan

Hyvä ajo!!!

Jatka samalla tavalla

Hyvästi meni

Bra körning

Nopeuteen liittyvät kehityskohteet 9,46 %

2 X Nopeuden säätely

2 X Nopeusrajoitukset

4 X Tilannenopeudet

3 X Tilannenopeus

Nopeuden säätely liittyttäessä liikenteeseen

Nopeudet

Nopeus

Merkinannot 8,11 %

4 X Vilkku

Vilkun käyttö aktiivisemmaksi

Vilkku aikaisemmin

Suuntamerkin käyttö

Blinkers tidigare med

Vilkun käyttö

Kerro aikeesi

Vuorovaikutus

Ennakoitavuus

Auton käsittely, ajon hallinta 7,43 %

Ole tarkkana auton liikeratojen arvioinnissa

Auton käsittely

Vältä aisalla hyppimistä

Auton ulottuvuudet

Ajoneuvon hallinta=kehitä ajolinjojasi

Kytkenän varmistus

Käsittely

PV kääntyessä oikealle

PV:n seuraaminen

Peileistä perävaunun seuraaminen

PV:n havainnointi

Liite 1. Ajokokeen vastaanottajan esittämät kehityskohteet ryhmittäin 2/3

Taloudellinen ajaminen 6,76 %

Taloudellisuus, liike-energian hyödyntäminen
Moottorijarrutuksen hyödyntäminen
Moottorijarrutus
Taloudellisuus
Taloudellinen ajo
Aikaisemmin kaasua pois
Eco körning
Eco ajo
Taloudellinen ajaminen
Taloudellisuus

Tarkennettu ennakointiohje 6,08

Kehitä ennakointia liikennevaloihin tullessa
Ennakoi liikennevaloja
Tasa-arvoisten lähestyminen
Ennakointi/ajolinjat
Risteyksien lähestyminen, hidasta ajoissa ja hyödynnä moottorijarrutus
Risteyksiin lähestyttäessä aloita toiminta ajoissa, jotta ehdit havainnoimaan ja toimimaan
Ennakointi risteyksiin
Ennakointi risteyksiin, hiljennä ajoissa
Ennakoinnissa pyri siihen ettei tarvitsisi kokonaan pysähtyä

Peilien käyttö ja katveiden tarkistus 6,08 %

Kuolleet kulmat
Molemmat sivupeilit ennen hidastusta
Molemmat sivupeilit hidastukseen
Kuollut kulma vasemmalle käännäessä
Varmista katveet kaistanvaihdossa
Peilien käyttö
Peilit
Peilit
Havainnointi peileistä

Kevyen liikenteen huomiointi 5,41 %

2 x Kevyen liikenteen ennakointi
2 x Pyörätiet
2 x Kevyt liikenne
Kevyen havainnointi
Kevyen liikenteen havainnointi

Havainnointi ja arviointi 3,38 %

Katseen suuntaaminen kauempaa sekä havaintojen tekemiseen kiinnitä huomiota itsenäisesti
Tehokas havainnointi, kaukokatseisuus
Havainnointi risteyksissä
Arviointi
Havainnointi

Liite 1. Ajokokeen vastaanottajan esittämät kehityskohteet ryhmittäin 3/3

Liikenteen ohjaus 3,38 %

2 x Liikennevalot
Työmaa-alueen hahmottaminen
Liikennevalot/arviointi
Opasteiden ja liikennevalojen tulkinta

Ajolinjat 2,7%

3 x Ajolinjat
Ryhmittymiset

Muun liikenteen huomiointi 2,03 %

Linja-autot
2 x Muun liikenteen huomiointi

Muut ohjeet 4,73 %

2 x Sujuvuus
2 x Etäisyydet
Keskity ajoon niin kuin keskityt ajokokeessa
Olennaisiin asioihin keskittyminen
Ajon suunnittelu